

Hans Liman

REGISTERBLAD
1986-09-25

RIKSINTRESSANT NATURMILJÖ, ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Nr NRO 050 35, YDREFORS-NORRA VI

YDRE KOMMUN

KARTA: 7F SO

MITTPUNKT: 7F 2f 24 AREAL: 770 ha

NATURGEOGRAFISK REGION: 13 Sydsvenska höglandets centrala och östra delar.

INTRESSEASPEKTER: G

URVALSKRITERIER: A

VÄRDEOMDÖME: Isälvsstråket mellan Ydrefors och Norra Vi med sin stora formriktighet (åsar, åsnät, deltan, torrdalar, iskontaktbranter, svallningszoner, myr eller vattenfyllda dödisgropar) är i allt väsentligt opåverkat av täkter och utgör en mycket värdefull och skyddsvärd naturmiljö.

OMRÅDETS HUVUDDRAG: Norra Vifjärdens sprickdal har en fortsättning åt sydost. I denna bitvis markanta dalgång har stora mängder isälvsmaterial avlagrats från länsgränsen i söder upp till Norra Vi. Vissa av avlagringarna har bildats i lokala issjöar. Grusavlagringarna är i huvudsak skogbevuxna.

a Hällefors

Mellan länsgränsen och Hällefors påträffas isälvsaterialet som en dalfyllnad. Kring gölarna är grusfälten dödskuperade. Vid Grundsuggan finns ett välutbildat åsnät och mot norr löper en getryggsformad ås längs Bocksjöns västra strand. I sänkorna förekommer myrar.

b Skärvattnet

Kring Skärvattnet och Stångån har ett grusfält uppbyggt till i stort sett nivån 160 m ö h, vilket är en lokal högsta kustlinje. Terrängen kuperas av dödisgropar. De tre gölarna i norr ligger i dödisgropar. Från den långsträckt nord-sydliga plattan stupar en 10 m hög iskontaktbrant ned och bildar Skärdrygens östra strand. Öster om plattan är terrängen terrasserad ner till Stångån. Skärvattnet utfyller en dödisgrop och sjön saknar ytligt till- och utflöde - en grundvattensjö. I andra sänkor påträffas myrmarker. Stångån genomskär området. Den fridlysta mosippan växer i området.

c Skirkalven

Vid Skirkalven påträffas en dödisskulperad grusterräng. Nordost Borgagöl utbreder sig ett grusplan på nivån ca 165 m ö h och vid Skirkalven finns iskontaktbranter.

d Flugen

Väster om sjön Flugen finns välutbildade superakvatiska åsnät. Gruset som tunnare ut med stigande höjd mot väster gränsar i många fall till berg på nivån ca 175 m ö h.

e Sävsjögölen

Kring Sävsjögölen och den nordvästra delen av Sävsjön utbreder sig en dödskuperad terräng med superakvatiska åsnät och myrar i sänkorna. Söder om vägen påträffas en framträdande ås. I en åsslutning söder om gölen finns en tydlig svallningszon med klappersten.

f Bringen

Grusområdet vid sjön Bringen gränsar i väster till och genomlyfts i norr av Stångån. Den halvö som kringflyts av ån uppbyggs av superakvatiskt bildade kullar på åsar vilka på flera ställen omges av myrar. En välformad ås löper utmed sjöns västra strand. Söder om sjön är topografin kullig.

g Östersjön-Bringan

I sprickdalen mellan -Bringan och Östersjön har isälvsmaterial avsatts som en dalfyllnad. Längs med den branta, östra bergslutningen löper lateralt en rullstensås. Dalgången utgör södra passpunkten för Sommenbäckenet.

h Olstorp

Grusområdet sydost om Svarttorpasjön domineras av en rullstensås. Åsen i södra delen rak, getryggsformad och omges av myrmarker. Nordost Olstorp slingrar den efter bergsidorna för att norr om gården sänka sig och försvinna ner i Svarstorpasjön. Åsen återfinns sedan nordväst om sjön och öster om Mon. Den kulliga grusterrängen kring Olstorp intas av öppna, glest enbevuxna torrängar. En svängd, tät stupande brant - möjligen en iskontaktbrant - begränsar kullområdet i norr vid sjön.

i Mon

Väster om Nästängen utbreder sig ett grusdelta uppbyggt till en lokal issjöes högsta nivå. I söder begränsas deltat av en brant stupande distalbrant vilken möjligen abraderats av strömmande vatten. Den sydöstra delen av deltaplanet är genomskuret av torrdalar - bildade av smältvattenströmmar. I väster begränsas grusets utbredning av en bergvägg.

Från öster ansluter en ås till deltat, denna är en fortsättning på den i område h omtalade grusåsen. Även från söder ansluter isälvsavlagringar vilka dock är mer diffust formade. Tillföreläsen till deltat påträffas utmed västra stranden av Nästängen. Norr om sjöstugan är åsen getryggsformad och löper genom dödispåverkad kullig grusterräng. En genombrottsdal söder om Sjöstugan avskiljer en åskulle från det egentliga deltaplanet.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT OMRÅDETS NATURVÄRDEN SKALL

BIBEHÅLLAS: Naturvärdena kommer att bestå om områdena undantas från ingrepp som t ex täkt, bebyggelse, schaktning i åsar, deltan och kullar. Dikning av myrmarker och vägbyggnation.

PLANERING OCH SÄKERSTÄLLANDE: Länsstyrelsens naturvårdsplan 1983: Ydre kommun nr N 26. Naturvärdeklass II och III.

Ydre kommunöversikt 1977:Rr 2 (område i och del av h) med riktlinjen: Kommunen kommer ej att medverka till bebyggelse som kan bedömas minska naturvärdet.

Naturvårdsprogram för Ydre kommun, 2002.

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT KULTURMILJÖ: -

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT FRILUFTSMILJÖ: -

OMRÅDET INGÅR ÄVEN I: -

REFERENSER: Länsstyrelsen i Östergötlands län: Natur- och kulturmiljöer i Östergötland. - Linköping 1983.

Ydre kommun: Kommunöversikt. - Österbymo 1977.

Naturvårdsprogram för Ydre kommun, 2002.